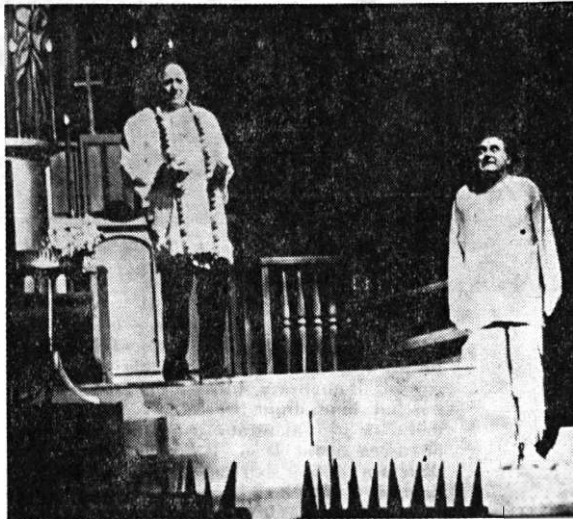

CRONICĂ DRAMATICĂ

Teatrul Național
din București

PERIPEȚIILE BRAVULUI SOLDAT SVEJK

traducere și dramatizare
de Jean Grossu și Dem.
Rădulescu după J. Hašek

Matei Alexandru (Otto Katz) și Dem.
Rădulescu (Svejk).

Data premierei : 13 iunie 1975.
Regia : DEM. RĂDULESCU. Sceno-
grafia : FLORICA MĂLUREANU.

Distribuția : DEM. RĂDULESCU
(Svejk) ; MATEI ALEXANDRU (Otto
Katz) ; MARCEL ANGELESCU (Șe-
ful de post) ; AL. GIUGARU (Wen-
dler). În alte roluri : SIMONA BON-
DOC, FLORINA CERCEL, EMANOIL
PETRUȚ, GEORGE PAUL AVRAM,
VIRGIL POPOVICI, C. BARBULESCU,
CHIRIL ECONOMU, LIVIU CRA-
CIUN, ION HENTER etc.

Sfârșitul stagiunii la Teatrul Național coincide cu prezentarea premierei *Peripețiile bravului soldat Svejk* și — dată fiind prezentarea târzie a acestui spectacol — ne-am fi așteptat să-l vedem susținând în continuare stagiunea estivală. N-a fost așa, teatrul și-a închis porțile și ne-a lăsat să reflectăm cu destulă amărăciune la logica și rosturile care au făcut să mai fie prezentate

publicului premiere, grabnic ferite, apoi de arșița verii, în umbra sleitoare a vacanței. Va fi reluată în toamnă, cu toate potențialele presupuse de o cursă întreruptă, va avea probabil succes, succesul, de altfel, scontat; dar nu ne va face să uităm, nici la centenarul reprezentației, destinul ingrat al unor spectacole prezentate doar ca să iasă numărătoare.

Hašek șade bine unei scene de primă mână cum e cea a Naționalului bucureștean. Dacă ne amintim bine, a și fost prezentat, în anii din urmă, mai ales pe scenele Naționalelor. Și nu numai pentru că reprezentația presupune o investiție de forțe de mare amploare, ci mai cu seamă pentru că e vorba de un clasic, de o eminență a umorului universal, către care se și cuvine să tindă orice scenă importantă, cu răspunderi și exigențe mult sporite. Hašek și personajul său de esență pur populară, de cir-

Scenă de ansamblu

culație mondială, de glorie și referință, de tradiție și anecdotă, au pătruns la noi datorită lui Jean Grossu — excelentul traducător al romanului și realizatorul plin de merite al dramatizării utilizate pînă acum. Cunoscind bine dramatizarea, sînt puțin nedumerit să văd alăturată semnăturii inițiale și pe aceea a lui Dem. Rădulescu. Fiindcă în structura ei, în extragerea episoadelor esențiale, în suita lor, în chiar detaliul ei, în treprinderea lui Jean Grossu nu a fost modificată decât în măsura în care orice regizor nu îndeajuns satisfăcut de o dramatizare — și ce dramatizare satisface îndeajuns? — procedează la eliminări și adaosuri. Nu văd alt temei pentru această surpriză decât ambiția lui Dem. Rădulescu de a se înfățișa în tripla ipostază de coautor al dramatizării, regizor și interpret al rolului titular. Cumul de ambiții care-l copleșește vădit pe îndrăgitul și mult popularul actor: prima ambiție, de coautor, nu-l justifică, a doua, de regizor, nu-l iartă, și a treia, de interpret, îl lipsește, din pricina celorlalte două, de o creație care ar fi putut să fie de referință în cariera lui. Cumul de ambiții — cumul de decepții. Ca regizor, Dem. Rădulescu s-a apropiat de text, vorba poetului, cu pași mai mult hotărîți decât siguri. Vădește, cum e și de așteptat din partea unui actor cu experiență și pedagog cu aplicație, îndeminare în realizarea (disparată) a momentelor, pricepere în soluționarea mișcării de indivizi și grupuri pe scenă și se arată din nou același neobosit născocitor de gaguri, chiar dacă cele mai multe dintre ele fug către polul estradistic. Dar scapă din vedere esențialul, nu are capacitatea unei viziuni de ansamblu, a unei unități de con-

cepție și, din această pricină, spectacolul pierde din vigoarea critică hotărîtoare pentru valoarea operei lui Hašek: satira s-a evaporat, nu regăsim nici demascarea militarismului, războiului, bisericii, monarhiei, nici nesfîrșita umilită și tristețe a acestui erou de substanță populară care e Svejk. S-a întimplat lucrul de care s-a temut cel mai mult Erwin Piscator cînd a dramatizat și pus în scenă romanul lui Hašek: locul satirei sociale și politice l-a luat o farsă oarecare, o suită de scheciuri aproape fără legătură, scene disparate, năpădite de buruiana gustului jos și care, nu de puține ori, frizează trivialitatea. Oricît ar fi de neplăcut, acesta e adevărul: admirabila investiție de încredere a teatrului nu a avut acoperire. Spectacolul, care putea să fie unul dintre cele ce onorează prima noastră scenă, e o experiență nereușită, de la decorul haotic al Floricăi Mălureanu, care mărunțește scena și o parcelează în spații incomode, pînă la interpretul rolului titular, Dem. Rădulescu (coborîtor din podul scenei sub protecția și garanția desenului lui I. Lada, care ne dă o sugestie esențială, de înalt rafinament, a lui Svejk), interpret vrăjit de idiotenia declarată a eroului, și nu de omenia lui funciară. Între ceilalți numeroși interpreți se distinge Matei Alexandru, cu adevărat performerul spectacolului, interpretul colorat, ponderat, echilibrat al preotului Otto Katz; precum, firește, Al. Giugaru și Marcel Anghelescu. Să acceptăm cu luciditate critică acest eșec și să tragem convenitele învățăminte, pentru a feri pe viitor scena de onoare a teatrului românesc de încercări neizbutite.

Virgil Munteanu